

Дзвоник

№94

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 8 рік видання, січень, 2015 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 94, 2015 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Тереза Шендрою

Редколегія: Іван Ковач, Михайло
Михайлюк, Михайло Трайста, Марія
Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * гумор

Дзвоник завжди радо прислуха-

ється до ваших пропозицій і друку-
ватиме надіслані вами спроби!

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Міхай ЕМІНЕСКУ

МОЛИТВА

Царицею взиваємо,
В молитві упадаємо, –
І вознеси нас, і спаси
Од спокус наших, що єси:
Будь щитом ізмужніння,
Стіною всеспасіння,
Свій погляд благовійний,
Щоби Тебе спізнати,
Спошли на нас надійний,
Пречиста Діво-мати,
Маріє!

Ми – з ласки божої малі, -
Що топчем ряс тут, на землі,
І молимося суєті
Та ще надзірній висоті, –
Почуй благання нице,
Небесная царице,
І з тьми часів святочна
Явися в благодати, –
В віках, о непорочна,
Пречиста Діво-мати
Маріє!

Переклав Микола КОРСЮК

КОЛЯДКИ, КОЛЯДКИ!

Колядки, колядки –
Пора коляди!
Мов срібнії кладки,
Дзеркала-льоди.
І вітер гуляє
Верхів'ям ялиць,
В цю ніч засіяють
Намиста зірниць.

А діти радіють,
Радіють малята
Пречистій Марії,
Різдвяному святу.
Заради Марії,
Спасителя ради
Ісуса Христа,
Мандрівнику сяє
На небі зізда.

Переклав Михайло МИХАЙЛЮК

Микола КОРСЮК

ЩОСЬ КУДЛАТЕ, ВОЛОХАТЕ

Щось кудлате, волохате,
Ходить в мене коло хати,
Та таке гнівне й пихате, –
Не дай бог роздратувати,
Бо вже біда коло хати, –
Нікого не хоче знати, –
І вблагати – не вблагати, –
Краще б вам вже не казати,
Хто б не йшов – не до вподоби,
Не знайдеш у нього згоди, –
Все сердите аж до злоби,
Не допустить до господи,
Хата ж у нас дуже скромна, –
Сказати би вікопомна,
Тож чому тут лютувати,
Людей добрих не пускати?
А він тута усесильний,
Лютий дуже й дуже пильний,
А мені (скажу вам тихо)
Не біда, а просто лихо, –
Тільки вийду на подвір'я, –
Кидається, мов на звіра,
Тож що мовить вже за kota? –
Закриті йому ворота!
А кіт наш, правда, – ледащо,
Його вмовити нізащо,
Полювать не полюбляє,
– Хай мишва собі гуляє,
Про це знає увесь світ, –
Цілий день чеше живіт,
Тож кудлате, волохате,
Не пуска його до хати,
А мені горе й біда
Сипляться мов із горшка, –
Тільки сяду на поріг,
А воно вже коло ніг,
Хоч проси і сяк і так
Не одіб'єшся ніяк,
Очиська затулені,
Вусища закручені,
Хвіст у нього, мов щогла,
Жодна буря не змогла б,

Тож додумалися, друзі,
Що це друг мій,
Песик Фрузі.

ІШОВ СНІЖОК

Ішов сніжок
Покрай стежок
І натрапив беріжок.
Беріжок, то не лужок, –
Вітер віє і гуляє,
Сніжком стежки затуляє, –
Беріжок вже без стежок,
Бо засніжив їх сніжок, –
Як йому без доріжок?
То й подався до весни,
Аби стежку віднайти,
Але мусив наш сніжок
Ізкинути кожушок,
Хоч йому без кожушка
Зима зимна і важка,
І важка і зимна
Зима зимна преважка!

ЛИСЕНЯ І ЗИМА

Жило в лісі лисенятко,
З ним матуся та ще татко,
Три сестрички і брати, –
Вміли все собі знайти;
Була мова і розмова,
Все від слова і до слова,
І доречна, і розумна,
Мудра та ще многодумна,
Були ради і поради,
Як в ліску добитись влади,
Були гулі і розгулі,
Кукали радо зозулі,
На галявині – косулі, –
Кізоньки собі все – люлі.
Та померкли враз луги,
Все замовкло довкруги,
Знявся вітер з-поза гір, –
Всі сховалися до нір,
А молоде лисеня,
Що не бачило ще сніг,
Рано-вранці, як продніло,

Ступило через поріг,
Озираючись, здивувалось,
Коли вийшло за поріг,
Що йому за ніч наснилось, –
Дивне сиплеться згори?
Подивилось, розгубилось,
Що за світ став через ніч, –
Носик догори звело
І пресумно дзявкнуло,
Розглядалось навсебіч,
Розгубилось, та дарма,
Бо й небес уже нема,
Стрясло сумно головою,
За поріг легко ногою
Ступило, та боязливо,
Що воно оце за диво?
Чом повсюд біле таке, –
І холодне, і вогке?
В лапку взяло отой сніг,
Поклало собі на ніс, –
Ой холодне, аж пече,
Зразу ж з мордочки тече, –
Нехай буде вже оте, –
Воно лапкою змете, –
І змете, змете саме, –
На весь вік вже знатиме,
І побігло за поріг,
Бо вже знає, що то – сніг.
Добре, що тепла нора,
Бо прийшла зимна пора.

І НЕ СОН

І не сон це, і не казка,
Тож послухайте, будь-ласка,
І порадьте, що робити,
Бо мені вже тут не жити,
Лишень вийду вранці з хати, –
Вже щипає щось за п'яти, –
Поскрізь і куди йду я, –
Все за мною каченя,
Відколи я у бабусі,
Тільки тусі-тусі-тусі,
Тож скажіте, добрі люди,
Що зі мною тепер буде?
З хлопцями ніяк гуляти,
На майдані м'яч зіграти,
Бо лиш вийду за поріг, –
А воно вже коло ніг.

Марія ЧУБІКА

СНІГУРІ

Стояв холодний хмурий ранок. З неба на землю спускалися-летіли білі іскристі сніжинки.

Вони, немов метелики, безупинно сідали на сірі гілки дерев та замерзлу землю, вкриваючи її, немов гусячим пухом.

Іванко сидів біля вікна і спостерігав їх повільний лет-танок. Нарешті, відкрив його і підставив свою малу долоньку, на яку почали сідати сріблясті зірки-сніжинки.

Він скоро затиснув долоньку і обернувся, щоб показати, мабуть, їх мені. Коли я підійшла до нього, він відтулив долоньку, а там стояли капля-дві пригорої водички. Хлопець розплаквся.

Я закрила вікно, посадила його на коліна і пояснила, що зірочки снігу зродилися із води при холоді, й тому, що його долонька тепла, то вони знову стали водою.

– Не треба плакати, дитинко, бо сніжинок, дивись, як багато, – додала я і втихомирила малого, який далі стояв у вікні.

Раптом він скрикнув: «Бабусю, бабусю, ти чому залишила на яблуні так багато червоних яблук?»

– Я залишила трохи для пташок, бо вони, думаю, важко знаходять поживу для себе, – відповіла я.

– Їм дивно, адже там на гілках є багато яблук, – вже потихоньку мовив розчарований хлопець.

Щоб переконатися, я підійшла до вікна і відразу зрозуміла: на гілках рядочком сиділи червоногруді снігурі. Вони смакували останніми йонатанами, яких я залишила для них.

– Ага, тепер я бачу, що вони рухаються, – радісно скрикнув малий.

А я додала: – Майже разом із першим снігом появляються і ці маленькі гарні пташки.

На своїх маленьких ніжних крильцятах вони приносять білу Принцесу-Зиму, сюди у наші краї, на радість нам усім. І малим, і великим. Їх можна розпізнати дуже легко, тому, що в них на грудях червоне мов жар пір'ячко.

– А чому в них таке червоне пір'ячко? – запитав Іванко, здивляючись на них.

– Запам'ятай дитинко, бо старожили висказували таке: колись, давним-давно, один снігурик, не сказавши іншим, тобто по секрету, надумав полетіти аж до Сонечка.

Він піднявся дуже високо, та коли вже наближався до Сонечка, воно своїми розжареними списами спалило йому пір'ячко на грудях. Від того часу у всіх них груди горять мов жар і ніхто із них більш не наважується летіти аж до Сонця.

– Бідний снігурик, – мовив внучок, жаліючи його.

А вже за мить додав: «Але тепер вони всі гарніші із червоними грудьми! Не так?»

– Я згідна з тобою, внучку, – підтвердила я і ще додала:

– Мабуть через те, про цих гарних пташок є багато віршів. Одного такого віршика бабуся прочитає тобі, а опісля ми вивчимо його напам'ять. Цей вірш написав український поет *О. Олесь*.

Снігурі

*Звідкіль налетіли
Стоголосим табуном
І розсипалися в полі
Над розсипаним зерном.*

Міхай ЕМІНЕСКУ

ЯВИСЯ НАДІ МНОЮ...

Явись блаженним світлом наді мною,
Як у колишніх снах моїх дочиста,
О мати Божа, вічно же пречиста,
Явись у темінь дум моїх ясою.

Моїм же помислам о, добромисна,
Не дай зів'яти, хоч провин – горою,
І милосердну ласку Ти габою
Розлий у погляді своїм, врочиста!

Відчужений, пониклий у стражданні
Скорботної нікчемності людської,
Я віру стратив, міць мене не гріє.

Верни і віру й юність мої ранні,
Явися знов із висі звіздяної, -
На Тебе благовію я, Маріє!

Переклав Микола КОРСЮК

ЧОМ ТИ, ЛІСЕ, СТОМЛЕНО...

– Чом ти, лісе, стомлено
Буйні віти похилив?
Таж немає вітру, злив...
– Як не схилишся, коли
Птахи літо однесли,
Дня щоразу убуває,
Жовте листя облітає.
Осінь йде по голім вітті,

*Заспівали, задзвеніли,
Мов заграли кобзарі...*

*Де взялась весела згряя,
Жарогрудні снігурі.*

*Ось вони на сніг упали
І розквітли, як квітки...
І на горах мак рожевий
Так заквітчує грядки.*

*Нагло враз табун крилатий
Небезпечно щось зачув.
Вгору знявся, й дуб гіллястий
В куц троянди обернувсь.*

Розганяє птиць по світі.
Б'є мороз мене безжально –
І стає мені печально.
Уже дні короткі стали
І квітки усі пов'яли.
Небозвід похмурий, сірий,
Ластівки летять у вирій,
І несуть вони з собою
Дні ясні мого спокою.
Відлітає безліч зграй,
Застеляють небокрай
Над лісами, над хатами,
Над широкими полями.
Тож без них я посмутнів,
Почорнів, осиротів.
І зосталася одна
Туги темна пелена.

Переклав Терень МАСЕНКО

У ПТАШИНИ БІЛІ КРИЛА

У пташини білі крила –
У голубки – голуб'яти...
Під крило взяла голівку, –
Поміж листям буде спати.

А надворі тиша, тиша.
Зорі світять, місяць сяє.
Ніч німує, річка плине –
Камінці перебирає.

Переклав Андрій М'ЯСТКІВСЬКИЙ

*Що хвилина – і, як в казці,
Враз осипались квітками
І за вітром над снігами
Полетіли снігурі.*

Через мить жарогруда згряя піднялась у висоту і, розмахуючи крилечками, полетіла десь-інде, можливо ще шукати поживи.

На гілках залишилися декілька золото-коричневих, останніх загублених листочків.

А сніжок і надалі продовжував свій танець, адже його принесли вони – жарогруді снігурі – вісники зими.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

ПРИГОДИ ЛІСОВИХ ДРУЗІВ

Суд над Лисом Микитою Хитрим та Соєюкою Гафійкою

Насправді всі звірі зраділи, що вельможа Бурмило поставив своїм радником Семена Рогатого, бо Семен нікого ніколи не образив. Навіть Вовк Карпо Швидкий радів, що радником не став Кабан Данило Іклатий, а той у свою чергу радів, що вельможа не поставив своїм радником Вовка Карпа Швидкого. Тільки Лисова родина та Сойка Гафійка не раділи такому перевороті.

– А тепер шановний, пане раднику, перед тим, як ви розкажете нам, хто така та Африка, порадьте нам, як судити зрадника Микиту Хитрого, – звернувся до Семена вельможа Бурмило.

– Вельможний Царю Бурмиле Заспаний, Шановна громадо, – зрада це великий злочин, але через зрадницькі наміри Лиса Микити Хитрого ніхто з нас не постраждав, і я думаю, що він не заслуговує смерті, ви згід-

ні зі мною?

– Згідні, згідні! – погодилась громада.

– Одні з вас кричали, що треба засудити його на важкі муки, це ж поперше не в наших звичках мучити одне іншого, а по-друге у нас немає мучителів, хоче хто з вас стати Микитовим мучителем?

Громада мовчала дивуючись з мудрих порад Семена Хитрого.

– Як бачу, ніхто цього не хоче,

тому й не будемо засуджувати Микиту на страшні муки, а що до тюрми та кайданів – у нас їх немає, і це не гарно, щоб у таким славнім та мирнім царстві, як наше, ми будували тюрми та кували кайдани.

– Правда, правда! – загула громада.

– А тоді, як ми покараємо Микиту? – запитав хтось

з громади.

– І Союку Гафійку! – додала Ворона Стара-Жона.

– Яюсь треба їх покарати! – крикнув Ярема Борсук.

– Та їм не обійдеться так легко, – погодився Олень Семен Рогатий. – Настане момент, коли вони відкуп-

лять свої гріхи і зроблять добрий вчинок на користь громаді, а поки що, Лис Миката Хитрий від сьогодні буде зватися Лис Микита Грішний!

– Микита Грішний, Микита Грішний, – розсміялась громада, навіть вельможа Бурмило потайки посміхнувся, а Соловей Кирило собі защебетав:

*Був у нас Микита спішний,
Гарний, ніжний, молодіжний,
І розумний, і розкішний,
Та відразу став він грішний –
І грабіжний, і драпіжний.*

– А Союку, як будемо звати? – каркнула ворона.

Та не встиг Олень Семен Рогатий відповісти Союці, як Соловей знову защебетав:

*Була в нас Союка Гафійка,
Парубійка, багатійка,
А така з неї дурійка,
Мов та лихая копійка,
Що де ступить, там і бійка,
То хай буде ця брехлійка
Від сьогодні: Вередійка!*

– То хай буде: Вередійка! – вирішив Семен Рогатий.

– Вередійка! – каркнула задоволено Ворона.

– Вередійка, Вередійка! – загула весело громада.

– Так їй і треба, бо насправді велика з неї вередуша, – шепнула Сорока на вухо Вороні.

– Хоч не говоріть, Сороко, де не появиться, починає вередувати, – відповіла Ворона.

Марія ДЯЧЕНКО

Абетка доброти

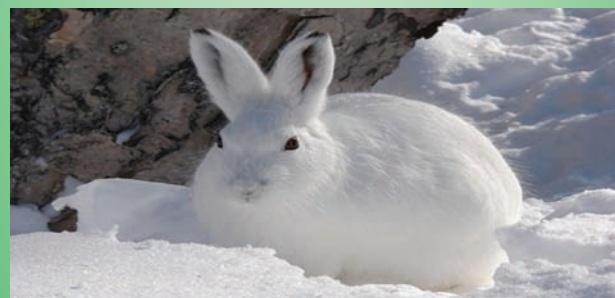
Ж (життя, жоржини, журавлі)

*Далі букву «Же» згадаєм.
І про дружбу заспіваєм,
Буква «Же» в словах: «жоржини»,
«життя», «жолудь» і «стежина»,
Журавлина пісня лине –
То летять на батьківщину
Із весною журавлі,
Несуть радість на крилі.*

З (земля, зірка, зайчик)

*Зірочки в нічному небі
Ніжно дивляться на тебе,
Коліскової співають.
Всі звірята засинають:
Зебреньята, зайченята,
І, звичайно, ведмежата.
В небі зірочки зорять –
На землі малята сплять.*

БІЛОСНІЖКА

Одного дня серед зими, коли надворі сипав сніг, як біле пір'я, королева сиділа біля вікна й вишивала. Рама у вікні була з чорного дерева, і сніг проти неї здавався ще білішим. Задивилася королева на той сніг і вколотила пальця голкою. Щоб не так боліло, вона

виставила руку на холод за вікно, і на сніг упало три краплі крові. І ті червоні краплі були такі гарні на білому снігу, що королева подумала: «Якби в мене була дитина така біла, як сніг, така червона, як кров, і така чорна, як дерево на цій рамі».

Невдовзі після того в королеви народилася донечка, і шкіра в неї була така біла, як сніг, щоки такі червоні, як кров, а коси такі чорні, як дерево на рамі, тому дівчинку назвали Білосніжкою. А королева, народивши дочку, померла. Через рік король одружився вдруге. Нова королева була гарна на вроду, але дуже горда й пихата. Вона нізачо не стерпіла б, щоб хтось був кращий за неї. І було в королеви чарівне дзеркальце. Підійде вона, було, до стіни, де те дзеркальце висить, гляне в нього і питає:

*Дзеркальце, правду скажи-но мені:
хто в нас найкращий у цій стороні?
А дзеркальце їй каже:
Ви, королево, найкраща у нас.*

І королева була задоволена, бо знала, що дзеркальце каже правду.

Та Білосніжка підростала і все кращала, а як їй минув сьомий рік, то стала гарна, як

писанка, краща за саму королеву. І ось одного разу королева спитала у свого дзеркальця:

*Дзеркальце, правду скажи-но мені:
хто в нас найкращий у цій стороні?
А дзеркальце їй каже:
Ви, королево, гарні у нас,
та Білосніжка краща в сто раз.*

Злякалася королева і аж позеленіла з задрощів. Відтоді вона так зненавиділа Білосніжку, що в неї серце переверталось, коли вона бачила її. Вона ні вдень, ні вночі не знаходила спокою. Нарешті, покликала лісника та й каже йому:

– Відведи дівчину в ліс, щоб мої очі більше не бачили її. А там убий і принеси мені з неї печінку, тоді я знатиму, що ти виконав мій наказ.

Як лісникові було не послухатись королеви? Повів він Білосніжку в ліс, а там витяг мисливського ножа й хотів уже її вбити, але дівчинка заплакала й почала його просити:

– Ох, чоловіче добрий, не вбивай мене, я піду собі в ліс і більше ніколи не вернуся до замку.

Вона була така гарна, що лісник пожалів її і сказав:

– Ну добре, йди, бідолахо!

А сам подумав: «Однаково тебе скоро з'їдять дикі звірі». Та все ж таки в нього ніби камінь з душі звалився, що йому не довелося вбивати її.

Повз нього саме пробігав молоденький дикий кабан. Лісник заколов його, вирізав із нього печінку й відніс королеві на доказ того, що він убив Білосніжку. Лиха королева взяла її і віддала собакам.

А бідолашна дівчинка лишилася в лісі сама, як палець. Стоїть вона, тремтить зі страху, приглядається до кожного листочка навколо й не знає, що їй робити. Потім пішла куди очі бачать, по гострому камінні й по колючках. Повз неї пробігали дикі звірі, але жодне її не зачепило.

Ішла вона, йшла, поки ноги несли, а як почало вечоріти, побачила маленьку хатку й зайшла до неї відпочити. В хатці все було маленьке, але таке гарне та чисте, що й не сказати. Посеред хатки стояв столик, застелений білим обрусом, на ньому стояло сім мисочок і сім чарочок, а біля кожної мисочки лежала ложечка, виделка й ніжик. А вздовж стіни стояло сім ліжечок, кожне накрите білим, як сніг, простирадлом.

Білосніжка дуже зголодніла й хотіла пити, тому взяла з кожної мисочки потрошки городини й по шматочку хліба і надпила з кожної чарочки по краплі вина, бо не хотіла забирати в когось одного все. Потім вирішила лягти

відпочити, бо так стомилася за дорогу, що ледве на ногах стояла. Лягла вона на одне ліжечко – а воно завелике, лягла на друге – а воно замале. Аж сьоме виявилось якраз на неї. Так вона на ньому й заснула.

Коли зовсім смеркло, прийшли додому господарі хатки. То були сім карликів, що добували руду в горах.

Засвітили карлики сім свічечок і, коли в хатині стало видно, побачили, що там хтось побував без них, бо все стояло не так, як вони залишили.

– Хто сидів на моєму стільчику? – сказав перший карлик.

– Хто їв із моєї мисочки? – сказав другий.

– Хто надламав мій хліб? – сказав третій.

– Хто над'їв мою городину? – сказав четвертий.

– Хто брав мою виделку? – сказав п'ятий.

– Хто різав моїм ніжиком? – сказав шостий.

– Хто пив із моєї чарочки? – сказав сьомий. Тоді перший озирнувся навколо й побачив, що простирадло на його ліжечку трохи вгрузло.

– Хто лягав на моє ліжко? – сказав він. Решта карликів теж побігли до своїх ліжечок і закричали:

– На моє ліжко також хтось лягав!

А сьомий глянув на своє ліжечко й побачив Білосніжку, що спала на ньому.

Він покликав своїх товаришів, ті підбігли, присвітили свічечками і вражено загукали:

– Ой леле! Ой леле! Яка ж гарна дівчинка! І такі були раді, що вирішили не будити Білосніжку, хай собі спить.

А сьомий карлик переспав ніч біля своїх товаришів – одну годину на одному ліжку, другу на другому, третю на третьому, і так до самого світанку.

Сторінка народознавства

ТРАДИЦІЇ ТА ПОВІР'Я НА ВОДОХРЕЩА (ЙОРДАН)

Водохреща (Йордан) – третє і завершальне велике свято різдвяно-новорічного циклу, яке православні та греко-католицькі християни відзначають 19 січня. З ним пов'язують хрещення на Йордані Христа.

19 січня закінчувався дванадцятиденний період святкувань, а тому останній день цього періоду супроводжувався різними магічними діями та повір'ями.

У світоглядному плані Водохреща – це свято єднання людських душ і народження нових надій. Щороку, очищуючись освяченою водою, ми ніби заново народжуємося, залишаючи в минулому сварки, невдоволення і образи.

За кілька днів до Водохреща, або ж увечері 18 січня, молодь у давнину йшла до водойми й там парубки вирубували з криги хреста «Йордана», виймали його і ставили поруч з ополонкою та обливали червоним буряковим соком і прикрашали ялиновими гілочками.

19-того січня до річки на посвяття йшли старі і малі. Це дванадцяте свято було встановлене на згадку про чудесне Богоявлення Пресвятої Трійці на річці Йордан, де проповідував та охрещував пророк і предтеча Іоанн Хреститель.

Саме сюди прийшов Ісус Христос, коли йому виповнилося 30 років. Тоді Іоанн сказав: «Оце Агнецъ Божий, що на Себе гріх

світу бере!» Охрестившись, Ісус вийшов із священних вод річки Йордан. І тоді розкрилися небеса. Святий Дух в образі голуба зійшов на Ісуса Христа, а голос з неба промовив: «Це є Син мій улюблений. У Ньому Моє благовоління». Так була явлена Пресвята Трійця: Бог Отець, Бог Син і Бог Дух Святий.

Велике освячення води завершувалося зануренням у воду срібного хреста. Після цього священник окроплював усіх присутніх та воду, яку люди принесли з собою. Матері змочували дітям лоба – «щоб мудра була голова», очі – «щоб добре бачили», вуха – «щоб чули тільки гарні слова».

Дівчата намагалися чимшвидше прибігти з наповненими водою посудинами додому, щоб судилася щаслива доля – якнайшвидше заміжжя. Вони ж вмивалися нею, вкинувши попередньо в посудину з водою гілку калини або коралеве намисто, з надією, що стануть ще вродливішими.

А ще колись вірили, що після освячення води вся нечиста сила вистрибує з неї та мерзне на берегах, аж поки жінки не забруднять воду пранням.

Процес водосвяття супроводжувався, як правило, пострілами з рушниць та підкиданням голубів, які символізували появу «Божого духа». Все відбувалося в урочи-

стій атмосфері. Люди раділи, вітали одне одного зі святом.

Насамкінець парубочі гурти билися навкулачки, щоб визначити, кому дістанеться «орден» – «йорданський хрест» з криги.

Принісши додому посудину з освяченою водою, господиня давала усій родині покуштувати цієї святині, а потім домощадці, розвівши її з хатньою водою, вмивалися.

Трішки води ставили у стебник для бджіл, а в теплу пору року виставляли її посеред пасіки. Використовували хрещенську воду і на початку весняних посівів та під час отелення корів. Певну кількість хрещенської води відливали в пляшечку й зберігали протягом року на покуті біля ікон.

Посвячену воду і дотепер вживають при внутрішніх хворобах, змазують хворі місця на тілі, лікують дитячий переляк та окроплюють породіль після пологів. Зберігають її, як і колись, біля образів у склянному посуді.

На Водохреща найсміливіші чоловіки, парубки та жінки стрибають в ополонку, бо вірять, що це купання захистить від усіх хвороб протягом року.

Як на Різдво та Новий рік, на Водохреща

колись спостерігали за погодою і намагалися спрогнозувати врожай:

- Удень йде сніг – на врожай гречки: вранці – ранньої, в обід – середньої, а ввечері – для пізньої;
- Якщо на Водохреща зоряна ніч – вродяться горіхи і ягоди;
- Коли на Водохреща дерева вкриті інєєм, то навесні у відповідний день треба сіяти ярову пшеницю: «вродить, як гай!».

20 січня – останній день новорічних свят

Наступного дня після Водохреща – 20 січня – вшановується Іоанн Хреститель (Іван Предтеча).

З цього часу вже переходять до звичайного трудового ритму. Колись господині діставали свої починки (полотно, нитки), які перед Різдвом ховалися подалі від гріха, «щоб лихий ниток не плував».

І все ж, на Предтечу хоч люди й готувалися до господарських справ, важливу роботу не розпочинали. Це був, свого роду, ритуальний перехід, а тому й казали: «Прийшов Предтеча і забрав свята на плечі».

Корнелій ІРОД

СІЧЕНЬ

Коли говоримо про січень, треба замітити, що цей місяць займає середину зими, але разом сьогодні він і поріг Нового року. Якщо всі згідні з ідеєю, що січень – середина зими, зате з Новим роком «історія» децю складніша.

Мабуть, не всі знають, що сучасне відзначення Нового року – четверте в літочисленні українського народу. З давніх-давен українці відзначали Новий рік навесні, як і багато народів світу, бо тоді, після зимової сплячки, в природі починався новий цикл, пробуджувалося все й оживала зелень.

Із запровадженням християнства в Київській Русі під час володіння Володимира Святославича в 988 році дату Нового року переведено на осінь, тобто на 1 вересня. Слід підкреслити, що православний календар і сьогодні відмічає, що церковний рік починається 1 вересня.

У Європі, під впливом католицької церкви, початком року став вважатися січень. Але Російська імперія, до якої входила майже вся Україна, дотримувала старе літочислення. Щоб усунути цю розбіжність, Петро I вирішив перенести Новий рік з вересня на січень.

Проте й ця дата виявилася не остаточною. За радянської влади офіційний початок року пересунуено на 14 днів уперед внаслідок прийняття нового стилю. Згадаймо: існують два календарні стилі. Старий, або юліанський (з 46 року до н.е.) і новий, або грегорианський (з 1582 року, коли нові астрономічні виміри й обчислення показали, що юліанський календар відстав на 10 днів, а з того 1582 року до сьогодні – ще на 4 дні; в Румунії грегорианський календар, тобто новий стиль, заведено в 1919 році, коли 1 квітня стало 14 квітнем). Тому в Україні існують дві дати початку року: офіційна – 1 січня і релігійна – 14 січня. Щодо українців Румунії вони відзначають Новий рік двома: буковинські українці перейшли на новий стиль, а українці Мараморощини та Дельти Дунаю святкують Новий рік, як і інші свята, за старим.

В наступному **Дзвоник**у подамо ще кілька цікавих даних про календарі юліанський та грегорианський.

Поступово люди звикли з сучасним офіційним відзначенням Нового року і вважають природним і цілком логічним, що січень започатковує новий відлік у календарній системі.

Щодо назви другого місяця зими існує думка, що її треба пов'язати з тим фактом, що він чи не найхолодніший місяць даного періоду. З цього приводу існує чимало українських прислів'їв та приказок. Одне з них мовить: «Січень снігом січе, а мороз вогнем пече». Саме на січень, який **пересікає** зиму навпіл, припадають і водохрещенські морози – символ зимової холоднечі. На думку деяких мовознавців звідси й походить назва першого місяця року.

А існує й гіпотеза, що місяць **січень** прибрав назву від лісопромислу, бо в цей час люди починали розчищати (сікти) деревину, щоб весною на розкорчованих ділянках – лісосіках – посіяти збіжжя.

В народі також зустрічаються паралельні форми середнього місяця зими: **студень, просинь, сніговик, тріскун, льодовик, щипун, сніжень, лютовій** та ін.

Також цікавими виявляються назви січня у інших слов'янських народів. Так, наприклад, білоруси називають його **студзнем**, сербохорвати – **сечанем**, чехи – **ледснем**, поляки – **стичнем**.

А більшість європейців вживають для січня латинський термін **януаріус**. Він походить від давніх римлян, які назвали цей місяць іменем

міфічного дволикого бога Януса, про якого вірили, що він тримає ключі, якими відмикає вхід до майбутнього і замикає вихід з минулого, бо січень справді ділить текучий час на дві частини – новий рік від старого.

На січень припадають також дуже багато свят: Новий рік (і за новим стилем, і за старим), Різдво Христове (за старим стилем, бо за новим святкується 25 грудня), Водохреща або Йордан, а також Святих Василя, Іоана Хрестителя і ін. А цей період справді дозволяє людям, а головно селянам, відпочити від праці і повеселитись. Теж тепер, а найбільше діти, колядують, щедрують та посівають господарів, а ті в свою чергу обдаровують їх горіхами, яблуками, цукерками, калачиками, а то й грішми. Ось для прикладу кілька діточих текстів:

**Я дівчинка маленька,
В мене платтячко рябеньке.
Я не знаю ні «аз», ні «буки»,
Тому подаруйте щось у руки!**

Або:

*Роди, Боже, жито-пшеницю,
Всяку пашницю,
На Новий рік, на щастя,
На здоров'ячко!
А ти, господарю, дай паляницю.*

А посівальники декламують:

*Місяченьку, мій братику,
Зійди рано, постій мало,
Поки я бички позапрягаю,
Жито-пшеницю позасіваю.
Роди, Боже, жито й пшеницю,
Без кукілю, без метлиці,
А нам, діткам, по варениці...*

Ще й так примовляють:

*Слава нашим господарям,
Що так гечно нас приймали.
Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим людям на здоров'я!*

До місяця січня існує також дуже цікавий народний прогностик:

*Новий рік – до весни відлік.
На Новий рік прибавилося дня
на заячий скік.*

Сонце блищить, а мороз тріщить.

Холод не брат, а завірюха не сестра.

*Зимове сонце, як мачуха – світить та не гріє.
Січень січе та морозить, а ґазда з лісу дрова
везить.*

Січень без снігу – літо без хліба.

У січневу холодну добу пам'ятай про худобу.

*Січень з груднем прощається, а на лютий очі
косує.*

Січню морози, а лютому – хурделиці.

*Хвали січень сніговий, травень дощовий, а
серпень на хліб рясний.*

*Якщо вночі з'явиться іній – вдень сніг не
падатиме.*

Кільце навколо місяця – на сильний мороз.

Вечір зоряний – ніч морозяна.

Яскраві присмерки – до холоднечі.

Сорока під стріху лізе – на хуртовину.

*Ворони розкаркалися – на мороз, а влашту-
вали в небі хоровод – на сніг.*

*Пищать вранці синиці, а горобці ховаються
під стріху чи солому – мороз посильнішає.*

Кінь лягає на землю – перед снігопадом.

*Гусак піднімає лапку, ховає голову під крило –
на холод.*

*Миші вилазять з-під снігової подушки й
бігають зверху – до відлиги.*

Снігур заспіває – на хуртовину.

*Якщо пітніють шибки навіть у холоднечу –
на потепління.*

Багато снігу – багато хліба.

*Місяць яскравий – до ясної погоди, а блідий,
покритий туманцем – до
снігу.*

*Припиниться під вечір сніг
– погода покращає.*

*З'являються коло сонця
чи місяця райдужні кола – в
найближчу добу погода
погіршиться.*

*Якщо дерева в січні
часто покриваються інеєм
– на щедрий врожай.*

*Над лісом або чагарника-
ми повітря засиніло – на
потепління.*

*Якщо січень мокрий та з
відлигами – літо буде
холодним.*

*Дзвінко кричать галки –
на відлигу.*

*Сіра ворона при заході
сонця самотньою сидить
на верхівці найвищого
дерева – на лютий мороз.*

*Пес на снігу згортається
«калачиком» – на мороз, а
витягується, розкидає
лапи – на відлигу.*

*Якщо пес спить більше,
ніж звичайно, перестає гавкати – потепліє.*

*Раннього морозяного вечора дружно розспі-
валися півні – на відлигу.*

*Якщо вдень свійська птиця відсиджується в
курнику – неодмінно збільшиться мороз.*

*Взимку ліс без вітру шумить – буде хурто-
вина.*

*Зимова діброва почорніла – наступить від-
лига з вітром.*

Сніг сильно рипить під ногами – на мороз.

*Увечері в ясну погоду дроти виграють, наче
струни – на негоду.*

Вечірній зіркопад – на нічний мороз.

*Синичка зранку пищить – на легкий моро-
зець.*

*Неодмінно заморозить, якщо дим з димарів
в'ється стовпом.*

*Якщо січень холодний, липень буде жаркий і
грибів не буде до осені.*

*Якщо січень сухий, морозяний, то літо буде
сухе й спекотне.*

*Ну, а вже після січня настане останній місяць
зими – лютий.*

І граємося, і вчимося!

МІСЯЦІ РОКУ

(До теми виховання увічливості і поваги)

«Василькова пригода». За О.Олесем

1. Прочитайте (послухайте) казочку «Василькова пригода»:

«Одного разу, – розповідав Василько своїм друзям свою лісну пригоду, – взувся я в чобітки, одягнувся в козушок, взяв маленькі саночки та й поїхав по ялинку на Різдво. Як тільки зрубав я ялинку і хотів покласти її на саночки, звідкись на мене скочив зайчик! І почав забирати від мене ялинку! Я сюди тягну, а він туди...»

– Не віддам! – кричить зайчик на мене. – Ти перше посади ялинку, а тоді рубай! Не віддам тобі! І не проси! Забавками вам можна бавитись. Порубаєте ліси, ніде буде нам, зайчиком, сховатися. А в лісі скрізь вовки, ведмеді й лисиці.

Василькові стало страшно.

– Ой! Пусти! Не тримай мене за козушок. Прости мені, зайчику, прости. Я вже ніколи не буду рубати ялинок. – І Василько низько

зігнувся перед зайчиком, а ще нижче скинув шапку.

Зайчик весело всміхнувся і на знак злагоди подав Василькові сіреньку лапку.

2. Слідкуючи за малюнками, перекажіть своїми словами казочку про лісну пригоду Василька.

3. В чому полягає помилка Василька?

4. Чи правильно поступив зайчик?

5. Чого доброго навчилися ви з цієї казочки?

6. Зробіть маску зайчика і під супроводом керівника спробуйте сценічно розіграти казочку, повторюючи гру досхочу.

Подав Іван РЕБОШАПКА

З А Ф А Д Ж К М

Як на гойдалках на вітках
Вони плигають у клітках.
Граються, кривляються,
Разом забавляються.
А веселі ці малята-
Пустотливі... (Мавпята)

У савані проживає,
Чорно-білі смужки має.
І весела, і пригожа,
На конячку нашу схожа.

(Зебра)

Він незграбний і товстий,
Завжди він чомусь сумний.
А на лобі в нього ріг,
Ця тварина ... (Норсі)

Засвітились серед ночі
В темній хащі жовті очі.
Наче лісу грізний дух –
Гострі ікла, сірий смуг.
Полювати йде хижак.
На весь ліс наводить жах.

(Вовк)

ЛЮБИТЬ СВОЮ ХАТУ

НАРОДНА ПІСНЯ

Лю-біть сво-ю ха- ту, Бід-ну, не ба- га- ту,
 5 Тут ви бі- га- ли до ма- ми Дріб-ни- ми но-
 8 га- ми. Дріб-ни- ми но- га- ми.

*Любіть свою хату,
 Бідну, не багату,
 Тут ви бігали до мами
 Дрібними ногами.*

*Тут ви підростали,
 Божий світ пізнали,*

*Звідси вас вели за руку
 В школу по науку.*

*Тут ваша утіха,
 Радість і потіха,
 Бо нема, нема-то в світі,
 Як батьківська стріха.*

Служняна

Першокласниця приходить зі школи, а мама питає:

- Оленко, а хто за тобою сидить?
- Я не знаю, бо вчителька казала, що назад обернутися не можна.

Двоє хлопців дивляться на птаха

- Аби ця ворона вмiла говорити... От би спитали в неї що-небудь...
- Якби ця ворона вмiла говорити, вона сказала б тобі: «Я не ворона, а грак. Ворони сірі, а я, бач, геть чорний!»

Коли вивчиш?

- Чому ж ти, Петре, не вивчив уроку? – спитав учитель.
- Підручника не було.
- А де ж твій підручник?
- Батько привезли на зиму сіно й привадили...
- То коли ж ти все-таки підготуєш урок?
- Коли корова сіно з'їсть.

На уроці географії

- Костику, покажи на карті Червоне море.
- Щось я такого не бачу. На цій карті всі моря лише блакитні.

На уроці фізики

На уроці фізики вчителька запитала учня:

- Що піднімається над мискою борщу, коли мати подає тобі їсти?
- Моя ложка, — відказав той.

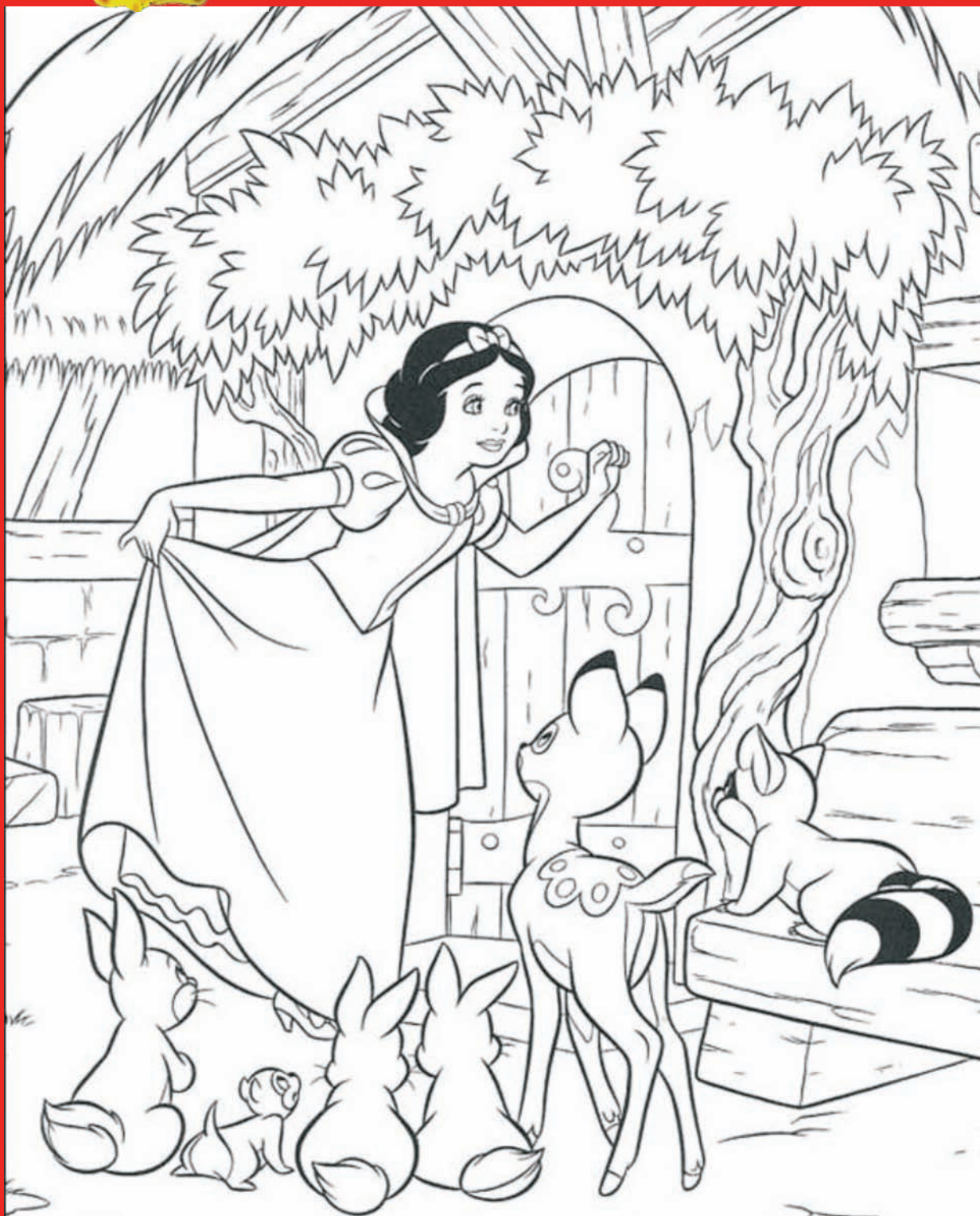
Куди поспішати

- Швидше збирайся, а то запізнишся в школу, — каже мама сину.
- Нічого, школа відчинена цілий день.

Розманюў стопітку

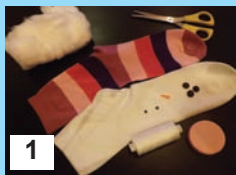
Зроби власними руками!

НА ЗГАДКУ ПРО ЗИМУ

(М'яка іграшка – сніговичок)

Ось і віддзвеніли колядки, віншування і щедрівки. Не встигнемо й оглянутися, як весна завітусь. Тож давайте зробимо щось таке, що нагадуватиме нам про веселу зимову пору ковзанів і санчат, стрімких льодяних гірок і сніжків. Я пропоную зробити маленького сніговичка.

1. Для цього нам будуть потрібні дві шкарпетки (одна біла, друга кольорова і чим барвистіша – тим краще), ножиці, вата, пластикова або металева кришка діаметром 5 см (якщо немає кришки, її можна замінити кружельцем з картону), нитки, дві чорні намистини, три маленьких гудзики і малесенький шматочок товстого оранжевого картону.

1

2

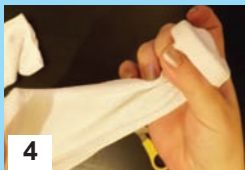
2. Від білої шкарпетки відрізаємо нижню частину, від пальців до п'ятки, так щоб отримати рівний акуратний мішечок.

3. У мішечок вкладаємо кришку.

3

4. Вмощуємо її на дні мішечка. За її допомогою наш сніговичок зможе самостійно стояти.

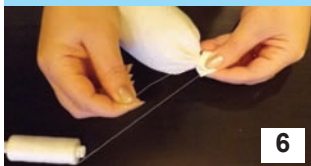
4

5. Заповнюємо мішечок ватою. Не надто туго, але й не надто м'яко, так, щоб мішечок став пружним і міг тримати форму.

5

6. Верхній край мішечка збираємо до купи і зв'язуємо ниткою.

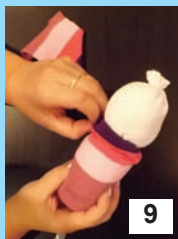
6

7. Далі, обхопивши пальцями мішечок, приміряємося, де будемо відділяти голову майбутнього сніговичка від тулуба. Цей поділ має бути трішки вище середини. Якщо ви знайшли відповідне місце, злегка стисніть пальці, а потім по залишеному відбитку обмотайте кілька разів ниткою, злегка її стягуючи, але не перестарайтесь. Нитку зав'яжіть на вузлик.

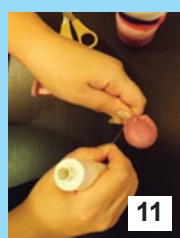
7

8. Далі починаємо одягати нашого сніговичка. Від кольорової шкарпетки відріжте верхню частину по п'ятку.

9

9. Одягніть її на тулуб сніговичка гумкою вниз. Верхній край глибоко загніть всередину, а потім виверніть складочкою, формуючи її на зразок шарфа.

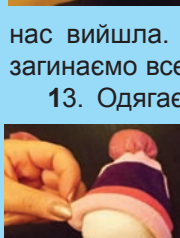
11

10. Від нижньої частини кольорової шкарпетки відрізаємо виступ для п'яточки, щоб вийшов рівний мішечок.

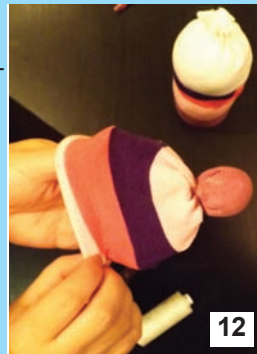

10

11. Із вати зкатаємо в руках невелику кульку і кладемо її на дно мішечка і туго обмотуємо ниткою.

12. Ось така шапочка в нас вийшла. Її краї знову ж загинаємо всередину.

12

13. Одягаємо шапочку на голову сніговичка, загинаючи по краю складку.

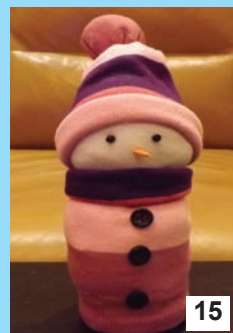
13

14. Приклеюємо очі із намистин і ніс із картону (ніс треба вирізати, давши йому конусної, тобто загостреної форми. Якщо у вас немає відповідного картону, можна вирізати ніс із серцевини оранжевого олівця, загостривши його з одного кінця). Попередньо приміряйте все, а потім вже приклейте. Гудзики можна теж приклеїти, а можна й пришити.

14

15. Ось такий симпатичний сніговичок у нас вийшов. У вас залишилися одна біла і одна кольорова шкарпетки і ви спитаєте, що з ними робити? Зробіть ще одного сніговичка і подаруйте його комусь. Сніговичка для вас виготовила і сфотографувала.

15

Ірина МОЙСЕЙ

Пишаємося нашими дітьми!

**Богдан Кравчук, 13 років,
Кричунів**

**Марія Аднана, 8 років та Саша
Флорін Тюх, 4 роки, Карансебеш**

Учні школи з Дуд